

Protokoll fra møte i Faggruppen for plantehelse (Faggruppe 9) i VKM 3. november 2009 kl. 10:00-14:00

Deltakere:

Fra Faggruppe 9:

Leif Sundheim (faggruppe- og møteleder), May Bente Brurberg (til kl 12:30), Trond Hofsvang, Trond Rafoss, Brita Toppe, Anne Marte Tronsmo og Bjørn Økland

Forfall: Christer Magnusson

Fra Mattilsynet:

Kari Romstad

Fra sekretariatet til VKM:

Elin Thingnæs Lid (ref.)

1. Velkommen, forfall, habilitet og godtgjøring

Møteleder ønsket velkommen til møte i VKMs Faggruppe 9. Et av medlemmene hadde meldt forfall til møtet. Ingen av medlemmene meldte seg inhabile i noen av sakene

2. Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Innkalling og forslag til dagsorden ble godkjent uten endringer.

3. Oppfølging av forrige møte i faggruppen

Protokollen fra sist møte ble gjennomgått.

Siden sist faggruppemøte har risikovurderingen av *Phytophthora ramorum* blitt ferdigstilt og publisert. Det ble noe arbeid i innspurten for å ta inn nyheten om at *P. ramorum* nå er funnet på blåbær i Norge. Skadegjøreren ble funnet på en blåbærplante rett under en syk rododendron i Rogaland Arboret i Sandnes. Den endelige risikovurderingen ble oversendt Mattilsynet og publisert på VKMs nettsider 12. oktober. Mattilsynet viser til risikovurderingen på sine nettsider. Sekretariatet har i samarbeid med *ad hoc*-gruppen utarbeidet en pressesak som har blitt sendt ut til diverse medier. Faggruppens utnevnte kontaktperson i saken, Brita Toppe, har ikke mottatt noen henvendelser fra medier etter publiseringen, og VKM er ikke kjent med noen presseoppslag om saken. Det vil komme en notis om saken i neste nummer av Park og anlegg. En plakat om hovedresultatene vil bli presentert på Bioforsk-konferansen 10-11. februar 2010.

Faggruppen drøftet om det er ønskelig med mer oppmerksomhet rundt VKMs og faggruppens risikovurderinger generelt og risikovurderingen av *P. ramorum* spesielt. Hvilken type oppmerksomhet er ønsket, og hva ønsker man å oppnå med oppmerksomhet rundt en risikovurdering? Generelt er det et mål for faggruppen å spre informasjon om sakene den arbeider med da spredning av informasjon er verdifullt i seg selv. Det er viktig at VKM selv tar regi i kommunikasjon av risikovurderingene. VKM har nå eksistert i fem år og det ble påpekt at komiteen gjerne kan bli mer synlig. Man bør kunne komme langt i en slik synliggjøring ved å gjøre journalister klar over VKMs nye nettside www.vkm.no, som har blitt en åpen og bra nettside. Faggruppen kom inn på VKMs kommunikasjonsstrategi som det for tiden arbeides med. Sekretariatet nevnte også EFSA's Information Exchange Platform (IEP) som en mulig kanal for formidling av risikovurderingene. EFSA oppfordrer andre land til å legge inn sine risikoanalyser/-vurderinger der. På plantehelseområdet er det kun UK som har lagt ut slike vurderinger så langt. Det dukket også opp et spørsmål om det kan være aktuelt å publisere risikovurderingene i EFSA journal.

Når det gjelder risikovurderingen av *P. ramorum* spesielt så kunne saken fått mer oppmerksomhet dersom pressemeldingen hadde hatt en mer dramatisk eller slagferdig vinkling, spesielt med tanke på faren for skade i blåbærvegetasjonen. Faggruppen ønsket imidlertid ikke å skremme publikum unødvendig, og valgte derfor å ikke blåse dette opp. Det ble påpekt at en egen mer utfyllende utgave av pressesaken vil kunne øke sjansen betraktelig for å få saken trykket i Gartneryrket (GY).

Vedtak: De sakene i protokoll fra sist møte som skal følges opp blir ivaretatt i de øvrige sakene på agendaen. Sekretariatet vil se nærmere på om det bør utarbeides en egen kortversjon av *P. ramorum* til GY som er mer utfyllende enn pressemeldingen som ble laget. Sekretariatet vil sende en invitasjon der faggruppemedlemmene kan komme med innspill til VKMs kommunikasjonsstrategi.

4. Plantehelsesaker som skal behandles på møtet

Rød marg i jordbær - gjennomgang av Mattilsynets utkast til bestilling

Mattilsynet orienterte om bakgrunnen for bestillingen. Bakgrunnen var også godt beskrevet i utkastet som faggruppen fikk tilsendt i forkant av møtet. Basert på registreringer i kartleggingsprogrammet i 2008 så det ut til at spredningen av rød marg (*P. fragariae*) i Norge var lite endret siden siste landsomfattende kartlegging i 1995. I slutten av 2008 og i 2009 ble skadegjøreren imidlertid funnet for første gang i Møre og Romsdal, som har noen viktige jordbærområder. Dette er noe av årsaken til at Mattilsynet nå ser behov for å vurdere eventuelle endringer i dagens forvaltningspraksis og regelverk.

Faggruppen gikk igjennom de ulike delspørsmålene i oppdraget. Det ble stilt spørsmål om rød marg nå er spredt i hele Norge, og at det dermed ikke er aktuelt med alle spørsmålene fra Mattilsynet og en risikovurdering fra VKM i henhold til den internasjonale standarden ISPM Nr. 11. Det ble konkludert at smitten fortsatt er begrenset og lite spredt. Dessuten er smitten begrenset til felter med bærproduksjon, og forekommer så langt ikke i formeringen av jordbærplanter i Norge. Dette viser at tiltakene og Mattilsynets innsats så langt har hatt en effekt.

Faggruppen ser at det er viktig for Mattilsynet å stille de ulike spørsmålene, men er usikker på i hvilken grad det foreligger tilstrekkelig med kunnskap og data til å kunne gi et utfyllende og sikkert svar. Flere av svarene vil inneholde en stor grad av usikkerhet. Mattilsynet svarte at

fremheving av usikkerhet og påpeking av kunnskapshull i faggruppens risikovurdering vil være verdifullt i seg selv. Faggruppens koordinator minnet om at VKMs rolle er å levere risikovurderinger basert på dagens kunnskap, og at det ikke vil være aktuelt å vente på eventuelle nye forsknings- eller kartleggingsprosjekter før bestillingen fra Mattilsynet besvares.

Det ble poengtert at VKM og faggruppen etter hvert har etablert en del metodikk for behandling av data. Dersom faggruppen får tilgang til alle data i bl.a. OK-programmet, så vil en behandling av dette, sammen med et grundig litteraturarbeid, kunne føre til interessant informasjon. Faggruppen går da ut ifra at Mattilsynet, som i tidligere saker, vil være behjelpelige med å gjøre all nødvendig data tilgjengelig for VKM. Mattilsynet påpekte at det her kan dukke opp noen utfordringer vedrørende dokumentasjon av data fra perioden 1995 – 1997. Det var enighet om at Mattilsynet, med hjelp fra faggruppen, vil nøste opp i dataene så godt som det lar seg gjøre.

Faggruppen savnet klare definisjoner på begrepene produksjonssteder og produksjonsområder i bestillingen. Mattilsynet forklarte at produksjonssteder er definert i Plante helses forskriftens vedlegg 10. Et produksjonssted kan bestå av flere gårdsenheter og eventuelt innleid jord, men drives som én produksjonsenhet av én bedrift. Et produksjonsområde er et mer overordnet geografisk område, som regioner, fylke og kommune. Mattilsynet vil få disse definisjonene med i bestillingen. Utover dette hadde faggruppen ingen innvendinger mot ordlyden i bestillingen. I henhold til nye rutiner i Mattilsynet vil utkastet til bestillingen bli lagt ut på Mattilsynets nettsider til åpen høring i to uker før VKM vil motta den endelige bestillingen.

Faggruppen anser Arild Sletten og Arne Stensvand ved Bioforsk Plante helse som sentrale eksperter på rød marg i Norge. Begge har sagt seg villige til å delta i arbeidet med risikovurdering. Faggruppen besluttet derfor å involvere disse som eksterne *ad hoc*-eksperter i saken. Faggruppens koordinator vil ta seg av det formelle rundt en eventuell avtale med Bioforsk Plante helse og de to ekspertene.

Vedtak: Faggruppen oppretter en *ad hoc*-gruppe som vil utarbeide risikovurderingen før den blir lagt frem for og behandlet i faggruppen. *Ad hoc*-gruppen vil bestå av Leif Sundheim og Trond Rafoss fra faggruppen, og Arild Sletten og Arne Stensvand som eksterne *ad hoc*-eksperter. Mattilsynet vil definere begrepene ”produksjonssteder” og ”produksjonsområder” i bestillingen. Faggruppen ser ikke behov for endringer i beskrivelsen av oppdraget, og ønsket frist for ferdigstillelse av risikovurderingen kan stå. Bestillingen vil kunne komme til å bli noe endret etter at Mattilsynet har hatt utkastet på høring blant berørte parter. Deretter vil det kunne komme innspill fra VKM på bestillingen etter at *ad hoc*- gruppen har sett nærmere på oppdraget.

5. Plante helsesaker som er under arbeid i *ad hoc*-grupper

Furuvednematode (FVN) del 2 – orientering om status

Faggruppeleder orienterte om et møte i faggruppens *ad hoc*-gruppe for FVN 25. september, der LMD og Mattilsynet var til stede som observatører. Det var et nyttig og bra møte, og nå vil UMB komme i gang med å lage en modell for analyse av økonomiske og produksjonsmessige konsekvenser. Mattilsynet har øremerkede midler til å finansiere denne modellen. Institutt for skog og landskap har utarbeidet en modell for å angi spredning av

skadegjøreren. Bjørn Økland ga en oppsummering av hva det har kommet ut av simuleringer med denne modellen:

Modellen indikerer nokså dystre prognoser med tanke på sannsynligheten for å oppdage og bekjempe en eventuell infeksjon i Norge. Spredningsmodellen tar hensyn til biologiske egenskaper til nematoden og furubukken som er vektor for denne, Mattilsynets tiltaksplan slik den ser ut i dag, og dagens prøvetakingsfrekvens som er i snitt 400 bor per år (ca 3000/7 år). Biologiske parametere har blitt valgt etter en grundig litteraturgjennomgang. Noen antakelser er gjort, som at den mest aktuelle furubukken i Norge (*Monochamus sutor*) sannsynligvis kan fungere som vektor for FVN.

Økland har kjørt en rekke simuleringer (Monte Carlo simulering), der han kom frem til bl.a. følgende:

- Ved dagens tiltak (bl.a. hogst av alle bartrær i en radius på 3 km) i tilfelle funn: i løpet av de neste årene vil der nesten alltid være noen forekomster som ikke blir funnet, slik at 20 år etter etableringen vil FVN ikke være utryddet selv om mange infiserte trær er fjernet og bestanden av FVN har gått ned. Forklaringen på dette er at et prøveuttak på 400 bor pr år på et så stort areal som Norge er som å lete etter nålen i høystakken, og man vil til enhver tid kunne være på etterskudd med å finne nematoden.
- Sannsynligheten for å lykkes med å stoppe spredningen av en infeksjon ved dagens tiltak er 3,5 %. I snitt vil det ta 14 år å oppdage et tilfelle av FVN.
- Analysen ble kjørt mange ganger der de ulike parameterne ble variert for å se hvordan de virker inn på sannsynligheten for utrydding (sensitivitetsanalyse): Det viste seg at en viss variasjon i biologiske parametere har liten innflytelse. Dersom man har valgt en noe feil verdi for en biologisk parameter skal dette altså ikke være avgjørende for resultatet.
- De to parameterne med størst innflytelse er hyppighet i prøvetakingen og radiusen for kutting av trær rundt et funn.
- Ved å øke radiusen fra dagens 3 km til 8 km oppnår man en 60 % sannsynlighet for utrydding. Sannsynligheten flater ut ved 8 km, og det vil ikke hjelpe å øke radiusen ytterligere.
- Ved å øke prøvetakingsfrekvensen fra dagens 3000 prøver/7 år til 420 000 prøver/7 år vil man oppnå en 99 % sannsynlighet for å påvise forekomster av FVN.
- Ved å øke både prøvetakingsfrekvens og hogstradius samtidig vil man kunne oppnå en 99 % sannsynlighet for å lykkes ved 8 km hogstradius og 69 000 prøver/7 år.

Et av faggruppemedlemmene opplyste at EPPOs nyeste standard for håndtering av FVN ikke omfatter asymptomatisk sykdomsforløp som vil være aktuelt i nordiske land. Med unntak av i Sør-Sverige i varme år vil det som oftest ikke forekomme visnesyke som resultat av FVN i vårt klima. Møter er allerede i gang for å komme frem til hva som bør gjøres i nordisk klima ved et eventuelt utbrudd av FVN. Møter er planlagt i desember, januar og mars. Alle gode ideer er velkomne som innspill til disse møtene. Det er muligens realistisk å ferdigstille en standard for nordisk klima til sommeren 2010.

Det ble opplyst at det vil bli avholdt en nordisk-baltisk workshop om FVN 10. desember i Helsinki, for bl.a. å finne ut av muligheten for en eventuell felles beredskapsplan for de nordisk-baltiske landene. To av faggruppemedlemmene skal dit og kan derfor ikke delta på neste faggruppemøte som er samme dag.

Vedtak: Faggruppen vil bli tilsendt et referat fra *ad hoc*-møtet 25. september når dette er klart. Faggruppen vil også motta fremtidige referater fra *ad hoc*-gruppen.

Liriomyza

Leder av faggruppens *ad hoc*-gruppe for *Liriomyza* orienterte om arbeidet så langt. *Ad hoc*-gruppen vil lage tre separate risikovurderinger, en for hver av de tre *Liriomyza*-artene *L. huidobrensis*, *L. sativae* og *L. trifolii*. *Ad hoc*-gruppen har startet opp med vurderingen av *L. huidobrensis*, som er den *Liriomyza*-arten som har skapt størst problemer i Norge, blant annet med et stort utbrudd i 2002. Arbeidet med dokumentet er godt i gang, og med utgangspunkt i dette vil arbeidet med de to andre artene gå relativt raskt.

Ut fra litteratur om *Liriomyza* i Asia kan man anta at *L. huidobrensis* er den arten som klarer seg best i kjølige områder. Konklusjonen til *ad hoc*-gruppen så langt er allikevel at *L. huidobrensis* ser ut til å begrense seg til å være et veksthusskadedyr, og at det er lite sannsynlig for etablering på friland i Norge.

Mattilsynet har ikke kjennskap til at *L. sativae* noen gang er funnet i Norge, verken i norsk produksjon eller i importsendinger. Sørøst-Asia antas å være spredningscenteret for denne arten, med bladgrønnsaker fra Thailand som den mest aktuelle spredningsveien inn til Norge. Mattilsynet anser at de funn av *L. trifoli* og *L. huidobrensis* som er gjort har sitt opphav i importert plantemateriale, og at begge artene er utryddet etter de funn som har vært.

Faggruppen stilte spørsmål om importerte varer som kan være infisert av *Liriomyza* kan havne i norske produksjonsenheter, eller om de kun går direkte til forbrukeren. Vil *Liriomyza*-artene kunne utgjøre noen risiko i Norge dersom de kun går direkte til forbrukeren? Svaret fra *ad hoc*-gruppen var at man også kan ha tilfeller der importert infisert oppformeringsmateriale går inn i produksjon i norske veksthus. Det er heller ikke utelukket at prydplanter eller snittblomster som skal til forbrukeren kommer fra samme lager eller transporteres i samme container som oppformeringsmaterialet, og at det dermed kan foregå smitte mellom de ulike varene.

Ad hoc-gruppen har hatt møte med Mattilsynet og fått en oversikt over funn av *Liriomyza* i Norge. I følge en tidligere artikkel i Nationen tapte norsk næring 50-60 millioner i 2002. *Ad hoc*-gruppen leter også etter en artikkel som Gartneryrket skal ha publisert om *Liriomyza* med en del data om import.

Vedtak: Et utkast til hver av de tre risikovurderingene vil bli lagt frem til behandling i faggruppen på neste faggruppemøte.

6. Faggruppens årsplan

VKM's årsplan for 2009 er fast punkt på agendaen for faggruppens møter. Årsplanen ble sendt ut til faggruppen i forkant av dagens møte.

Årsplanen sier blant annet at faggruppen vil "publisere kortversjoner av relevante risikovurderinger i fagtidsskrifter". I forbindelse med publiseringen av faggruppens risikovurdering av *P. ramorum* ble det utarbeidet en pressesak som ble sendt til diverse medier. Slike pressesaker vil bli laget i forbindelse med alle risikovurderinger i VKM fremover. Det ble foreslått å legge frem risikovurderingen av *P. ramorum* på den årlige

Bioforsk-konferansen neste år. Det kunne også vært interessant å publisere risikovurderingen i et internasjonalt tidsskrift.

Årsplanen sier videre at faggruppen vil vurdere å sette i gang risikovurderinger etter eget initiativ. Dette er nå igangsatt i form av det pågående arbeidet med de tre *Liriomyza*-artene.

Et av punktene i årsplanen omhandler et eventuelt arbeid i faggruppen dersom det blir besluttet at Norge skal implementere EUs plantehelseregelverk. Faggruppen spurte Mattilsynet om nytt på dette området. Mattilsynet svarte at det er liten sannsynlighet for at det vil skje i nærmeste fremtid, og lite trolig i 2010.

Vedtak: Faggruppen vil fortsette å bruke årsplanen aktivt i sitt arbeid.

7. Plantehelsesaker i Mattilsynet

Mattilsynet orienterte om aktiviteter i Mattilsynet på plantehelseområdet:

VKMs risikovurdering av *P. ramorum* vil bli brukt i Mattilsynets videre arbeid med skadegjøreren. Mattilsynet avventer imidlertid også konklusjoner fra EUs arbeidsgruppe før Mattilsynet vedtar eventuelle endringer i håndteringen av skadegjøreren.

Mattilsynet jobber for tiden med en rapport om potetcystenematode (PCN). Rapporten tar for seg forvaltningspraksis og gir en oversikt over registrerte smittede eiendommer. Mattilsynet ser mange av de samme problemstillingene som med rød marg i jordbær, men graden av spredning i Norge er større for PCN. Mattilsynet vil komme til å bestille svar fra VKM på et par spørsmål, mest sannsynlig en gang over nyttår.

Mattilsynet hadde intet nytt å melde om mørk ringrøte i poteter fra Nederland utover det som ble sagt på sist møte i faggruppen.

Mattilsynet arbeider for tiden med noen potensielt invaderende fremmede plantearter som foreløpig ikke er registrert i Norge. Det kan komme en bestilling snart til VKM vedrørende dette. Faggruppen stilte spørsmål om grensegangen mellom Mattilsynet og Direktoratet for naturforvaltning i disse sakene. Faggruppen vil bruke Artsdatabankens kriteriesett for risikovurdering av slike arter dersom det er aktuelt. Et av faggruppemedlemmene ga i den forbindelse en kort orientering om boersvineblom som er et dyrehelseproblem. Denne arten er delvis spredt i eng i Norge. Storfe klarer å unngå planten når de beiter ute, men ikke når planten er blandet inn i silofôr.

På forrige faggruppemøte vurderte faggruppen å selvinitiere en risikovurdering av Potato spindle tuber viroid (PSTVd). PSTVd er et viktig patogen i potet og noen andre arter i *Solanaceae* (søtvierfamilien). Blant annet står man i fare for å miste gamle norske potetsorter som resultat av sykdommen. I og med at PSTVd står på listen over mulige bestillinger fra Mattilsynet i år, kom faggruppen på forrige møte frem til at det ikke er nødvendig at faggruppen selvinitierer et arbeid her. I etterkant av møtet var sekretariatet i kontakt med saksbehandler i Mattilsynet for nærmere opplysninger om tidsskjema i saken, uten at dette har blitt avklart. Mattilsynets representant på dagens møte hadde ingen flere opplysninger å komme med, men vil undersøke Mattilsynets status i saken.

Faggruppen ytret bekymring for at Mattilsynet i år har tatt færre prøver av *P. ramorum* enn tidligere år, og spurte om det er en bevisst strategi i Mattilsynet. Antall overvåkingsprøver er

reduisert dramatisk til halvparten av antall prøver tatt året før. Mattilsynets representant vil ta med seg bekymringen fra faggruppen tilbake til Mattilsynet.

Vedtak: Orienteringen fra Mattilsynet tas til etterretning. Mattilsynets representant vil undersøke status i Mattilsynet vedrørende PSTVd, og ta med seg faggruppens bekymring vedrørende et redusert antall prøver tatt av *P. ramorum* i år.

8. Selvinitiering av saker

Mattilsynets risikoprofiler innen plantehelse – eventuell selvinitiering i faggruppen

Faggruppeleder orienterte om bakgrunn for saken: Mattilsynet er i gang med systematiske gjennomganger av sine aktiviteter på viktige tilsynsområder. I 2009 har Mattilsynet prioritert å gjennomgå områdene ”planter”, ”fiskeoppdrett” og ”produksjon av næringsmidler”. Mattilsynet inviterte i den forbindelse til et åpent dialogmøte 8. september for å rådspørre bransjen og kunnskapsinstitusjoner om blant annet risikoer knyttet til plantehelse. Faggruppeleder og faggruppens koordinator deltok på møtet. Mattilsynet opplyste der at hensikten med områdeanalysen for planter er bl.a. å skaffe oversikt over tilstand, utvikling og trender forbundet med produksjon og omsetning av planter og planteprodukter, og få vurdert de viktigste strategiske utfordringene for Mattilsynet på områdene. I forkant av dialogmøtet fikk Bioforsk tilsendt Mattilsynets risikoprofiler av diverse planteskadegjørere, som Mattilsynet har utarbeidet i forbindelse med områdeanalysen. Faggruppen fikk tilsendt disse risikoprofilene i forkant av dagens møte.

Sekretariatet opplyste VKM mener det er uklart hvilken bakgrunn og kriterier Mattilsynet legger til grunn i risikoprofilene, noe som kan hindre åpenhet. VKM ser også behov for en avklaring av VKMs rolle i et slikt arbeid, da det ligger et risikovurderingsarbeid bak Mattilsynets risikoprofiler.

Et forslag som har kommet opp er at faggruppen selvinitierer en gjennomgang av EPPOs A1- og A2-liste, EPPO Alert list, inkludert listen over ”Invasive Alien Plants”. Strukturen på VKMs arbeid med disse skadegjørerne kan være å bruke ”Guidelines on PRA” utarbeidet av EPPO og gjennomføre Stage 1: Initiation og Stage 2 Section A: Pest. Stage 2 Section A munner ut i en konklusjon om det er aktuelt med en PRA av skadegjøreren.

Faggruppen kunne se at Mattilsynet har behov for en grovsortering av planteskadegjørere for å kunne prioritere sitt arbeid og ressurser på området, og at en slik analyse blant annet kan brukes til å vurdere Mattilsynets behov for å bestille risikovurderinger fra VKM. Faggruppen mente imidlertid at det kan være en fordel om VKM involveres noe i dette arbeidet, og at eventuelle samarbeidsrutiner mellom Mattilsynet og VKM bør vurderes.

Faggruppen fant det noe uklart hvordan risikoprofilene til Mattilsynet er utført og hvilke kriterier som ligger til grunn for hver profil. Faggruppen kunne ikke se at alle artene på EPPOs action list er tatt med, og stilte spørsmål om de som er med i områdeanalysen er de artene som Mattilsynet per i dag anser som skadegjørere i Norge? Faggruppen trenger en avklaring av disse punktene før forslaget om et selvinitiert arbeid eventuelt vedtas. Sekretariatet opplyste at Helge Løvteit, leder av områdeanalysene i Mattilsynet, har tilbudt seg å møte de ulike faggruppene i VKM dersom det er ønskelig.

Et av faggruppemedlemmene nevnte at risikoprofilene til Mattilsynet kan minne svært mye om et tilsvarende oppsett hos EPPO, med en x- og y-akse som langt på vei kan gi en kvantifisert vurdering av risiko.

Faggruppen minnet om at det også her er viktig her å skjele til Artsdatabankens resultater og fremgangsmåte i arbeidet med svarelista, dette for å unngå dobbeltarbeid og for å fremme harmonisering på området.

Vedtak: Faggruppen vil invitere Helge Løtveit i Mattilsynet for diskusjon og avklaringer rundt Mattilsynets risikoprofiler av planteskadegjørere før faggruppen eventuelt selvinitierer et arbeid som beskrevet over. Sekretariatet tar kontakt med Løtveit.

Biobrensel – import av flis til pelletproduksjon

Et av faggruppemedlemmene la fram et forslag om å risikovurdere import av flis til produksjon av trepellets, i forbindelse med etableringen av trepelletsfabrikken i Averøy ved Kristiansund. Store mengder treflis vil bli importert fra flere land rundt i verden (hovedsakelig Canada og USA). Treflisen vil bli fraktet med skip og lagres i friluft på Averøy før foredling. Ulike treslag vil bli benyttet, og det er stor sannsynlighet for at noen av disse vil kunne utgjøre en fare for innførsel av alvorlige skogskadegjørere til landet. Det er bekymringsfullt at lukket mellomagring ikke allerede nå er pålagt, før virksomheten starter. Fabrikk vil ha en produksjonskapasitet på 450 000 tonn trepellets per år og skal etter planen starte testproduksjon av pellets fra andre halvdel av mars 2010. Storimport av treflis skal komme i gang i august 2010. Mattilsynets representant var nokså sikker på at Mattilsynet er bevisst på problemstillingen og jobber med saken.

Norsk institutt for skog og landskap har etablert en metode for prøvetaking i tømmer, og tenker nå å tilpasse metoden til prøvetaking fra treflis (chips), avhengig av midler fra Landbruks- og matdepartementet. Det svært begrenset hva en slik prøvetaking kan fange opp når volumene er så store. Prøvetakingen er dessuten begrenset av hvilke skadegjørere man vil være i stand til å se etter. Størrelse på flisen har betydning for hvilke arter som kan komme med i importen. En nøye prioritering vil være nødvendig.

Faggruppen stilte spørsmål om det ikke også er snakk om bruk av norsk skog, og i så fall hvorfor ikke. I følge Teknisk ukeblad er anlegget ikke tilrettelagt bruk av norsk trevirke, men import.

Vedtak: Mattilsynets representant vil ta med seg faggruppens bekymringer vedrørende import av treflis.

9. Saker til hovedkomiteen

Risikovurdering av mykotoksiner fra *Fusarium* spp.

Et av faggruppemedlemmene foreslo å selvinitiere en risikovurdering av mykotoksiner på tvers av flere faggrupper i VKM. Man har i dag begrenset med plantevernmidler mot soppen *Fusarium* spp. som angriper korn og produserer helseskadelige mykotoksiner. En utfordring i landbruket er redusert jordarbeiding som bidrar positivt til redusert avrenning og forurensning, samtidig som det bidrar negativt til økt angrep av *Fusarium*.

Ifølge VKMs årsplanen for 2009 vurderer Faggruppe for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester (Faggruppe 5) å sette i gang en selvinitiert sak vedrørende mykotoksiner i næringskjeden, og Faggruppe 9 har tidligere meldt sin interesse for å bidra. Sist sekretariatet undersøkte hadde Faggruppe 5 fortsatt planer om en slik sak, men hadde foreløpig ikke hatt kapasitet til å starte opp arbeidet. Også i følge leder av Faggruppe 4 er dette en sak VKM bør ta tak i på tvers av flere faggrupper. Følgende faggrupper kunne være aktuelle: Faggruppe for plantevernmidler (Faggruppe 2), Faggruppe 5, Faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr (Faggruppe 6), og Faggruppe 9.

Vedtak: Et av faggruppemedlemmene vil formulere et skriftlig innspill til hovedkomiteens førstkommende møte 3. desember. Leder av VKMs Faggruppe 4 vil bli bedt om innspill til notatet og deler av problematikken vil bli drøftet med eksperter på *Fusarium* ved Bioforsk Plantehelse. Faggruppen vil få tilsendt notatet på e-post for kvalitetssikring før 3. desember.

10. Saker fra møte i hovedkomiteen

Faggruppeleder orienterte fra møtet 9. september 2009:

Faggruppeleder ga en kort orientering om saker på forrige møte i hovedkomiteen. Viktigste sak var presentasjon av en risikovurdering av helsefare ved spredning av gylle (vannblandet husdyrgjødsel) under norske forhold, i faggruppe for hygiene og smittestoffer (Faggruppe 1). Det er lagt særlig vekt på mulig spredning av *Salmonella*, *Cryptosporidium*, *Campylobacter*, *Escherichia coli* og *Yersinia enterocolitica*, enten direkte til mennesker eller indirekte ved spredning via vann, planter og husdyr. En annen viktig sak var nyoppnevning av VKM (se sak 11). På neste møte i hovedkomiteen 3. desember kan verken faggruppens leder eller nestleder stille. Et av faggruppemedlemmene har i stedet sagt seg villig til å delta.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

11. Møter o.a. av felles interesse

22. møte i EFSA's PLH Panel, 16-17.09.09, Parma:

Trond Rafoss er medlem av EFSA's plantehelsepanel og rapporterte fra sist møte. Agenda for møtet ligger ute på EFSA's nettsider. Panelet har følgende oppgaver de vil jobbe med fremover: 1) å lage risikovurdering for EU-området og analyse av håndteringsalternativer for *Dryocosmus kuriphilus* og *Gibberella circinata* (begge disse vil EFSA lage fra bunn); 2) å vurdere en amerikansk PRA av *Tilletia indica* (Karnal bunt, sopp sykdom på hvete); 3) å utføre en selvinitiert oppgave om miljørisikovurderinger innen plantehelse. EFSA vil gi ut sitt eget tidsskrift, EFSA journal, og ligger for tiden i forhandlinger med diverse utgivere. PLH panelet var av den oppfatning at det trengs en ordning med eksterne referees for at tidsskriftet skal ha en viss verdi.

2. møte i EFSA AF PLH 20-21.10.09, Parma

Faggruppens koordinator er medlem av EFSA Advisory Forum Representatives on Plant Health (EFSA AF PLH), også kalt EFSA's Special Advisory Forum on Plant Health. Faggruppen hadde på forhånd fått tilsendt referat fra møtet.

Natur 2009, Artsdatabanken 30.09.09, Trondheim

Faggruppens koordinator og en person til i sekretariatet deltok på møtet. Faggruppelider deltok som representant for Bioforsk PlanteHelse. Faggruppen fikk uttelt referat fra møtet. Den store saken på Natur 2009 var lanseringen av NiN (Naturtyper i Norge). NiN er et nytt system for å klassifisere og beskrive variasjonen i norsk natur, som alle typer brukere skal kunne benytte seg av. Artsdatabanken har hatt ansvaret for arbeidet, og NiN omfatter alle områder under norsk suverenitet, inkludert havområdene og norsk Arktis (Svalbard og Jan Mayen).

Det har blitt brukt store ressurser på å utvikle NiN. Faggruppen var enig i at den bør benytte seg av NiN i risikovurderinger der det vil være aktuelt.

Nordisk-Baltisk møte, Mattilsynet 27.08.09, Hønefoss

Mattilsynet arrangerte i høst et fire dagers møte med sine nordiske-baltiske kollegaer innen forvaltningen, et møte som holdes en gang i året. Faggruppens koordinator ble invitert til å gi en presentasjon av VKM, om hvordan komiteen er organisert og om arbeidsform. Arbeidet med plantehelsesaker i faggruppen ble trukket frem spesielt. Det ble også snakket om muligheter for nordisk-baltisk samarbeid i utarbeidinger av risikovurderinger. VKM stiller seg positiv til et slikt samarbeid, og ser for seg at VKM kan bidra på flere måter.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

12. Nytt fra sekretariatetNyoppnevning av komiteen våren 2010 – kompetansebehov i faggruppen

Våren 2010 vil Helse- og omsorgsdepartementet oppnevne eksperter til å sitte i VKM i perioden 2010-2013. Utlysningen skal være klar ca 15. november, med søknadsfrist 15. januar 2010. Faggruppen gikk igjennom beskrivelsen av faggruppen ved utlysningen av forrige 3-årsperiode. Faggruppen diskuterte seg frem til at begrepene plantehelse og plantekarantene kan stå, og at plantefysiologi og spredningsbiologi også bør med i oppramsingen av kompetansebehov.

Vedtak: Dermed blir beskrivelsen av Faggruppe for plantehelse slik:

Arbeidsområde: Risikovurderinger av planteskadegjørere som utgjør en trussel mot plantehelse og biomangfold. *Kompetansebehov:* Plantehelse, entomologi, nematologi, bakteriologi, virologi, mykologi, ugrasbiologi, plantepatologi, populasjonsdynamikk, beregning av bioklimatisk etablerings- og spredningspotensial, risikovurdering av planteskadegjørere, plantekarantene, epidemiologi, spredningsbiologi, plantefysiologi.

Faggruppens mandat vedrørende økonomiske konsekvensanalyser av planteskadegjørere er ikke avklart, og det vil derfor ikke bli aktuelt å få inn kompetanse på dette området ved oppstart av den nye perioden i VKM. Sist faggruppens mandat ble diskutert med tanke på økonomiske analyser var på et møte 29. august 2006 med matdepartementene og Mattilsynet. På dette møtet ble det vedtatt at faggruppen skulle gjøre seg noen flere erfaringer og at man skulle følge med på hvordan EFSA velger å definere sitt mandat før en endelig beslutning blir

tatt for VKM sin del. Nå som mandatet til plantehelsepanelet i EFSA er vedtatt og faggruppen har gjort flere risikovurderinger med økonomiske analyser, er det på tide å ta opp diskusjonen på ny. Spesielt vil et slikt møte være aktuelt etter at faggruppen har avsluttet sin risikovurdering av furuvednematode neste vår, da dette er faggruppens første risikovurdering som vil inneholde en grundig analyse av økonomiske og produksjonsmessige konsekvenser av skadegjøreren.

Vedtak: Sekretariatet vil ta initiativ til et nytt møte med matdepartementene og Mattilsynet neste år.

Sekretariatet trenger vikar for faggruppens koordinator

Faggruppens koordinator går ut i permisjon i februar 2010, og sekretariatet vil derfor utlyse et vikariat for 12 mnd. Faggruppen kom med tips om hvor utlysningen kunne annonseres og vil være behjelpelige med å spre annonsen.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

13. Eventuelt

Ingen saker.

14. Nye møtedatoer

Årets siste faggruppemøte er 10. desember i VKMs lokaler i Oslo. Tre av faggruppemedlemmene kan ikke komme på møtet.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.